

מספקות את הסחורה

"אחריות חברתית", שעליה מקפידות החברות הגדולות במשק, מחלחלת גם לחברות הבינוניות קטנות • מדוע הקפדה על איכות סביבה, זכויות עובדים, והעסקת אוכלוסיות מוחלשות היא לא רק אידיאולוגיה שמצטלמת יפה, אלא תורמת לחברות גם בשורת הרווח / דפנה ברמלי-גולן

ארומה של קידום אמיתי

אחד הנושאים המדוברים בתחום של אחריות חברתית היא גיוון תעסוקתי וגם העסקת עובדים עם מוגבלות: חברות בעלות 100 עובדים ויותר מחויבות להעסיק 3% עובדים עם מוגבלות מכלל העובדים, מתוקף חוק שמגזר הציבורי שהורחב לכלל החברות הפרטיות במשק. בארומה ישראל בחרו להתמקד בתחום הזה מתחילת הדרך, להעסיק אנשים עם מוגבלות ולפעול לקידוםם ושילובם בחברה הישראלית. כיום מועסקים כ-180 עובדים עם מוגבלות, כמעט בכל סניפי הרשת.

לדברי נועם גדליהו, מנהל אחריות חברתית בחברה, "העסקת עובדים עם מוגבלות מוטמעת בחברה שלנו והיא מוצלחת ממספר סיבות: לזכייני הסניפים יש נכונות אמיתית לקבלתם לעבודה שמקרינה על צוות העובדים שבעצמם מקבלים את העובדים עם מוגבלות כחלק בלתי נפרד מצוות העובדים. העובדים שלנו הם עובדים מצוינים, מחויבים ונאמנים למקום עבודתם."

• איך הלקוחות שלכם מתייחסים לזה? "אנו מקבלים באופן קבוע פידבקים חיוביים מהלקוחות שלנו על העסקת עובדים עם מוגבלות. אנו מעוניינים להרחיב את ההעסקה כדי שבסניפים יועסקו כמה שיותר עובדים עם מוגבלות. לא רק כדי לעזור בקידום ושילוב אנשים עם מוגבלות בחברה, אלא גם כי זכייני הסניפים מרוויחים בכך עובדים מצוינים ומסורים ובכך מופחתת תחלופת העובדים בסניפים - שיש לה עלויות מאוד גבוהות".

אלי כהן. "לא קמתי בבוקר ונהייתי מחבק עצים" (צילום: איל יצהר)

מה מחפשות חברות גדולות אצל ספקים בינוניים? מקור: מדד מעלה 2015

עניין זה מתכתב עם המסר של החקיקה: החוק של אחריות מוזמן שירות לעובדי קבלן שירותים המועסקים אצלו, שנכנס לתוקף ביוני 2012, מאפשר לתבוע חברה גדולה של עובדים של הספק שלה - בתחום ההסעה והאבטחה - לא קיבלו שכר כחוק, שמאפשר להטיל עיצומים ואחריות פלילית על מומינת השירותים מהספק. "זה משרד לחברות הגדולות מסר שהספק יותר קרוב אלינו ממה שזה נראה בעבר. יש אווירה של בדיקה של החברות הגדולות", מוסיף מהדב. • אז יש שיקולים של רווח, יש שיקולים של הימנעות מתביעות. יש גם אידאולוגיה? "תמיד הרווח הוא הדבר הכי קריטי, אבל יש מנהלים שאומרים לעצמם: 'אני ארגיש טוב יותר עם עצמי אם אני אדע שאותם סטנדרטים שאני מקפיד אצלי בבית נשמרים גם אצל הספק שלי ואני מוכן להשקיע בזה קצת כסף'. גם על העובדים זה משפיע: כשאתה עובד במפעל מטופח וממוגן, איכות המוצר תהיה מאוד גבוהה. חיבור בין איכות לאחריות נותן הרבה כוח. כשאומרים לעובד תכבה את האור כדי להסוך בחשמל, זה לא ממש מעניין אותו, אבל אם יגידו לו תכבה את האור כי צריך לשמור על הסביבה, זה מדבר לאנשים, הם רוצים להרגיש שיש להם אחריות".

השאלה שאנחנו עוסקים בה היא הקושי מאוד גדל של עסקים קטנים ובינוניים, הנאנקים תחת תנאי האשראי. קיימת אי-סמטריה גדולה בין המומין, שהוא החברה הגדולה, לבין הספק. החיזוק של העסקים הקטנים לא נועד רק לעזור להם, אלא זה יעד מאוד משמעותי גם ברמת המאקרו, של המדינה".

• זה לא מעמים על החברות הבינוניות? "השאלון לחברות השנה עדיין מאוד בסיסי ומתייחס לסטנדרטים כמו יחס לעובדים וענייני בטיחות וגהות. לא עניינים שמטילים על הספק חובה להעסיק עוד עובד. הגברת איכות דרך מסר ערכי. המטרה היא לתמרץ את העסקים שמתנהלים בצורה איכותית ולא להוציא מהשורות את אלה שאינם טובים".

• ומה זה אומר לגבי החברות הגדולות? שהן ישלמו יותר? "הדבר החשוב מבחינת החברות הגדולות זה להוסיף את רכיב האחריות לרכש. אם נסתכל קדימה, יהיה לזה גם ביטוי כספי. ברגע שכל מכרוי הרכש הם רק מחיר, מחיר, מחיר, המסר לספק הוא תן לי הכי זול. אבל כשחברה מצהירה שחשובים לה עוד דברים, כמו איכות ואחריות, בסופו של דבר המוצר יותר טוב".

כהן: "אני לא כזה יפה נפש. אבל ככה המפעלים הגדולים מתנהלים, כי כולם מבינים שנגמרו הדיונים רק על עלות מוצר. כשהדירקטוריון ראה שחשכתי כסף, הבינו שזה טוב"

עובדיהם; 63% מהחברות עורכות בדיקות פתח כדי לוודא שזכויות עובדי הספק נשמרות; 78% מהחברות עורכות סקרי שכר המוודאים כי זכויות עובדי הספק נשמרות; 36% מהחברות מוודאות שאין לספקים הרשעות קודמות על הפרת זכויות עובדיהן. לדברי מנכ"ל מעלה, מומו מהדב, "בעולם הסיפור של שרשרת האספקה הוא אחד הנושאים המשמעותיים מבחינת האחריות התאגידית.

נכ"ל תרמוקיר, אלי כהן, נכנס לתפקידו בשנת 2002, לתוך חברה שהייתה נתונה בקשיים: הימים היו ימי משבר כלכלי עמוק ובנוסף לכך העיבה על המפעל מצוקה בחומרי הגלם העיקריים שלו כמו חול, גיר וסיד. כהן החליט לצאת בתוכנית הבראה: הוא הבין שמיחזור יחסוך לו את ההיטלים הגבוהים על פינוי והטמנה, שהעיבו על התזרים של המפעל, וגם יפנה מפסולת את רצפת הייצור, שתהפוך להיות סביבת עבודה נקייה ("כמו בית מרקחת"), והדבר ייטיב עם העובדים ויעלה את תפוקותיהם. באמצעות תהליך המיחזור - שמשיב לתהליכי הייצור 300-400 אלף טון חומרי גלם מדי שנה - שקודם שולמו כספים רבים על פינויים והטמנתם - הוא פתר את מצוקת חומרי הגלם וגם העלה את תפוקות העובדים.

"לא עשיתי את זה כי קמתי בבוקר ונהייתי מחבק עצים", אומר כהן, "אני לא כזה יפה נפש. אבל ככה כל המפעלים הגדולים מתנהלים, כי כולם מבינים שנגמרו הדיונים רק על עלות מוצר. בשנים הראשונות הדירקטוריון זרק אותי מכל המדרגות, אבל כשראו שחשכתי כסף, הבינו שזה טוב. אני לא מכיר דירקטוריון שלא יאהב את זה".

תרמוקיר מנתה אז רק 45 עובדים (היום מונה 65), וקיבלה ב-2010 את פרס "תו היהלום" לצד התעשייה האווירית. "אייר שמיר (לשעבר יו"ר תע"א, דב"ג) הופתע, ולא הכיר את החברה. אמרתי לו שגם היתשים יכולים. הנושא של אחריות חברתית חייב להגיע לחברות המסורתיות ולא להישאר ברמה של שטראוס ואלביט".

תרמוקיר היא דוגמה לחברה בינונית שתיכלל במדד החדש שמפתחת מעלה לחברות בינוניות, בעלות מחזור כספי שבין 50-320 מיליון שקל, המשמשות ספקיות לחברות הגדולות הנכללות במדד כבר עשר שנים. ארגון מעלה, המקדם אחריות תאגידית בעסקים, בשיתוף עם ציונות 2000 - עמותת השינוי חברתי, יצינו ב-9 ביוני את "יום האחריות החברתית בעסקים" השני במספר. באילו עוד תחומים ניכרת הקפדה על אחריות חברתית של חברות? מנתוני דירוג מעלה 2015, המתפרסמים כאן לראשונה, מתברר כי החברות הגדולות מקפידות במסגרת מדיניות הרכש שלהן מספקים על הנושאים הבאים: 87% מהחברות מקפידות על בטיחות וגהות; 54% מייחסות משמעות גבוהה לשמירה על איכות סביבה; 48% שחשוב שהיה קוד אתי בחברה הספקית; 46% מהחברות מוודאות כי אין לאנשי החברה הרשעות קודמות בהפרה של דיני עבודה; 36% נותנות נקודות לרכש כחול לבן; 25% מקפידות על רכש מעסקים קטנים ובינוניים ו-22% על רכש מספקים שמעסיקים אוכלוסיות בתת-תעסוקה. 79% מהחברות נותנות ניקוד או מכניסות לתנאי הסף את עניין הטיפול של הספק באחריות תאגידית (נושאים כגון אתיקה, שמירה על זכויות עובדים, שמירה על איכות סביבה ועוד); 45% מהחברות עורכות סקרים בקרב הספקים לגבי אופן התנהלותן כלקוח מול הספקים, ברגע של היבטים אתיים. בתחום זכויות עובדים אצל הספק, המתייחס למכרזים של עובדי קבלן; 72% מהחברות עורכות סקירה משפטית על עמידת הספק בחוקי העבודה; 51% עורכות ראיונות אקראיים עם עובדי הספק לוודא שמירה על תנאיהם; 49% מהחברות דיווחו על הפסקת התקשרות עם ספקים אשר נמצאו כי הפרו את זכויות